



SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Rajsev: A szépség forrása. Előadás a Dóm téren, ma és holnap este 8 órakor.

Szegedi Építőipari Napok gálaestje az újszegedi szabadtéri színpadon. Közreműködik a KISZ Központi Művészegyüttese.

Fotóklubok 15. Szegedi Szalonja a Bartók Béla

Művelődési Központban, mindennap 10-től 18 óráig.

A szegedi műgyűjtők klubjának ötödik kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, naponta 10 és 18 óra között.

XX. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.

Eifert János fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, naponta 10 és 18 óra között.

Szentirmai Zoltán szobrászművész tárlata a Közművelődési Palota kupolájában.

Képek a Tiszáról. Horváth Dezso és Gyenes Kálmán fotókiállítása a szőregi Tömörkény István Művelődési Házban, délután 3-7-ig.

A Solar alkotócsoport fotókiállítása a dorozsmai Petőfi Sándor Művelődési Házban.

A szépség forrása

A színpad közepén, a háttérben kőtömbök ölelésében csobog a szépség forrása — a hullámok tovább gyűrűznek Marianna Popova díszletén. Így „gyűrűzik tovább” a szép Gergána és Nikola szerelme az egymásra találástól, a fenyegetettség, eljegyzésükön át a csábításig, a hűség próbáig, majd a tragikus végig — s a tanulság, hogy a szerelem, a hűség legyőzi, túléli a gonoszt, a pusztulást. Bár a történet bolgár talajból sarjadt, számunkra is ismerős, hozzánk is szól.

(A bemutató tegnap éjfél körül fejeződött be, amikor pedig már zakatoltak a nyomdagépek. A Szófiai Állami Akadémiai Opera és Balettszínház vendégjátékáról a főpróba alapján szeretnénk volna képet kapni: csakhogy. Főpróba 17-én este. Csepergő eső, melegítő táncosok, lekopogott zenekar. Marad hát röpke élmény, friss benyomás, információ, jegyzet...)

Először szerepel bolgár balettyüttes a szegedi szabadtéri színház deszkáin. Ott, ahol régóta otthonra talált a táncművészet, kezdtektől szerepel a programban folklór, klasszikus és modern balett.

Szovjet együttesek egész sora felvonultatta itt a klasszikus balettdarabok legjelesebb alkotásait. Csak néhány a sorból: a minszkiek és a rigaiak a *Hattyúk tavát*, a novoszibirszkiek a *Csiperózsikát*, a kieviek a *Bahcsiszéri szökőkutat*, a Sztanyiszlavszkij és Nyemirovics-Dancsenko Színház táncosai legutóbb a *Coppeliát*. A szovjet együttesek után a szófialak bemutatója úgy sem előzmény nélküli, hogy 13 éve a *Grúz Balett* előadásában bemutatott *Gorda* hasonló fogantatású mű. Hiszen az is, ez is a nemzeti történelem eseményeire építve teremt folklórelemeket felhasználó, izig-vérig mai balettet.

A bolgár nemzeti balettyüttes ezen az úton járt, amikor kiváló múlt századi romantikus forradalmár költő-politikusok, *Racsej Petko Szlavejkov* művéhez nyúlt. E költő nevéhez fűződik a bolgár szerelmi líra megteremtése és a nemzeti költői nyelvi kibontakoztatása. A szépség forrása című verses elbeszélése is a szerelem, a hűség, a szépség és a hazafiság himnusza. Ikertestvérei megtalálhatóak szinte valamennyi európai nemzet irodalmában. Ezek a művek összefonódtak a nemzetvédelmi küzdelemért folytatott küzdelemmel, s a romantikus hangvétel párosult a népiesség hátterével, a néphe vetett hit erejével. A folklorisztikus elemeket magában ötvöző szépirodalom után a zenében is megtörtént a szintézis, melynek úttörői és reprezentánsai, világhírű képviselői, éppen Bartók és Kodály voltak. A szépség for-

rásának zeneszerzője, *Alekszander Rajcev* is az ő példájából táplálkozik (talán nem egészen véletlenül, hiszen a 40-es évek végén hazánkban fejlesztette képességeit). Olyan korszerű programmenet írt, mely színesen, gazdagon és árnyaltan teremt hangulatokat, jelenít meg szituációkat, sodorja, lendíti a cselekményt. A széles, sodró hangzások mellett az intim, lírai részeken megszólaltatja a bolgár népzene hangszereit — sípokot, kobozokat —, folklorisztikus dallamvariációkat stilizál, ezekkel színezi, szövi át alkotását. Ez a partitúra a szófiai balettszínház közel 80 tagú zenekarának előadásában szólal meg, *Mihail Angelov* karmester erélyes, lendületes és szuggesztív vezényletével.

A produkció legfőbb erénye éppen az, hogy a nemrégiben szívinfarktusban elhunyt koreográfus-rendező, *Bogdan Kovacev*, a tánc nyelvzetében is meg tudta teremteni a „tisza forrás” stilizált motívumainak, a klasszikus baletthagyományoknak és a korszerű mozgásművészetnek szintézisét. A két főszerep, Gergána és Nikolaé, inkább a klasszikus balett folytatója, Veda, a gonosz szellem erőteljesen jellemzett karakterfigurája, a korszerű tipizálást, a modern kifejezőmódokat képviseli, míg a karok — szélemek, pletykások, pillangók — a folklorisztikus mozgáshagyományt ötvözik a modern pantomim elemeivel.

S bár sajátosan bolgár nemzeti talajból sarjad ez a mű, mégis történelmi kortól függetlenül, mindig és mindenütt érvényesen szól a tiszta szerelem, a hűség, a közösségért vállalt egyéni áldozat nagyságáról, szépségéről, multhatatlanságáról. (A táncosok fájnak, a jelmezeket gyapjúharisnya, pulóver helyettesíti. *Petr Koldamovon*, *Nikolán*, zöld melegítő. Gergána alakítója, *Kraszimira Koldamova*, ezen a hatalmas színpadon a lehető legjobb megoldásokat keresi. A csúszós deszkán *Margarita Trajanova*, Veda megformálója nem meri vállalni a nagyobb ugrásokat, az emeléseket...)

Szegyük be e fenti impressziókat *Bogdan Kovacev* néhány sorával: „... *Mikor Gergánára és Nikolára emlékezem, kettőjüket mindig egy személyben képelem el, nagy fehér madárként, mely könnyedén röppen az ég felé. Senki nem szegheti szárnyát. Senki nem tudja kitörölni az emberek emlékezetéből Gergána és Nikola legendáját. Ok mi vagyunk. Ez a dal a múltból jött és a jövőbe száll, hogy mindenkinek melegítse szívét. Nyisuk szélesre az ajtókat! Tárjuk ki szívünket! Isten hozott, Gergána!”*

Tandi Lajos

Gyorsmérleg

Tények, adatok az ünnepi hetekről

„Megpróbálom”

A játéknaptár úgy alakult, hogy kétnapos ünnep lévén, a szófiai balett előadásai egymás utáni napokon kerültek programba, így a Fesztivál Intéző Bizottsága akkor tartott ülést (hagyományos módon elkészítve és prezentálva az ünnepi hetek eseményeinek gyorsmérlegét), amikor még hátra volt a szépség forrásának bemutatója is. Így az elhangzott általános és szakmai értékelés szükségképpen nélkülözte a szabadtéri játékok utolsó premierjének fogadtatását, visszhangját. A pénteken megtartott értekezleten — ahol ott volt dr. Sebe János, a megyei pártbizottság osztályvezető-helyettese és dr. Székely Sándor, a városi pártbizottság titkára is — Bányainé dr. Birkás Mária, a városi tanács elnökhelyettese mondott bevezetőt és zárszót, közben pedig Horváth Mihály, a Fesztivál Intéző Bizottság titkára, a szabadtéri játékok igazgatója foglalta össze a közelmúlt, bő másfél hónap, művészeti és közművelődési eseményeit.

A szabadtéri játékok felújítása óta eltelt két évtized summáját és a Játékok fejlesztésének középtávú programját nemrégiben megtárgyalta az MSZMP Csongrád megyei végrehajtó bizottsága, melynek állásfoglalásából az is kitetszik, a fesztivál alapelvei helyesek, kiállták a próbát, alapvető változásokra nincs szükség, ám időszerűvé vált néhány ponton frissíteni, módosítani a kialakult hagyományokon. Horváth Mihály elmondta, nagy várakozással tekintettek az idei nyárára, ám a gyakorlati előkészítés során a szokásosnál több nehézséggel kellett megküzdeni. Menet közben változott a szabadtéri műsora, *Maurice Béjart* nagy hírértelme miatt például terminusgondok miatt nem jöhetett, és a prózai műfajban is más tervek születtek. A végleges műsor kialakulását megelőző huzavonák nemcsak a propagandában, de a közönségszervezésben is éreztették hatásukat. Ennek ellenére sikeresnek mondható az idei szabadtéri nyár, de az ünnepi hetek egészének több mint 60-éle rendezvényét fölvonultató sokszínűsége, változatossága, fogadtatása is.

A szabadtéri játékok öt bemutatójának tizenöt előadása csak a premierek számát tekintve azonos a tavalyival. Az elmúlt nyáron tizenhét előadást tartottak, így értelemszerűen most az eddigi jegyforgalom adatai is mérsékeltébbek. Tavaly valamivel több mint 97 ezren látták a dóm-színpadi előadásokat, idén ez a szám 71 és fél ezer, ami természetesen még némileg módosulhat. A lezajlott premierok közül kiemelkedő szakmai és közönségsiker hozott a *Végzet hatalmáé*, melynek kritikai fogadtatása is igen kedvező volt. A szegedi születésű *Tokody Ilona* egyöntetű elragadtatást váltott ki a női főszerepben, de minden várakozást felülmúlva valamennyi közreműködő: a szovjet baritonista, *Szergej Lejferkus* bemutatkozása Don Carlos szerepében a legkényesebb igényeknek is megfelelt, az *Alvarót* éneklő *Ilosfalvy Róbert* pedig a szegedi já-

tékok visszatérő vendégei is tudták az egykori *Hunyadi László* alakítása nyomán, milyen kitűnő művész. Hét szegedi operaművész lépett föl ezeken az előadásokon, valamennyien tudásuk legjavát nyújtva, a produkció erősségeinek számítottak. A szokásostól eltérően két este vonultatták föl a szakszervezeti néptáncfesztivál együttesének tematikus *gálaműsorát*, mely ezúttal a *Vásár* címet kapta, s nem csupán a dóm-színpadi előadásokra szorítkozott. Köréje-mellé valóságos vásár települt az Aradi vértanúk tere, sokak szerint vonzóbban a nagyközönségnek, mint maga a színpadi produkció, mely a játékok vezetőit megfontolásra készítette, miként tervezék a hasonló műsorok jövőjét. Tavalyról hozták át a *János vitéz*: négy előadást a változatlanul óriási érdeklődés kísérte. Megszólaltak viszont a vélemények az idén először bemutatott eredeti görög dráma, az *Antigoné* előadásáról: a legfrissebb kritikai visszhang ismét felszínre hozta azt a régi polemikát, való-e dráma a szegedi szabadtérire vagy sem. Tény, Szóphoklész tragédiájának három előadását alig több mint tízezer látták. A szófiai balett vendégerepléséről egyelőre csak annyit állapított meg a Fesztivál Intéző Bizottsága, hogy a szegedi fesztivál eszméje szerinti, melyet még *Balázs Béla* fogalmazott meg: váljék Szeged a szomszédos népek barátságának szimbólumává, a kelet-európai művészet nagy seregszemléjévé.

A szabadtéri játékok látogatottsági grafikonja tehát alatta marad a tavalyinak, s nemcsak azért mert kevesebb előadást terveztek, de a Részön véglegesített program miatt (melynek következtében például a szófiai balett előadásaira szóló jegyeknek csupán annyit tudtak föltüntetni, hogy balettre szólnak, hiszen nyomdai állapotukban még tisztázatlan volt, melyik együttesére), s elképzelhetően azért is, mert a tradíciók nyomán igen magasra állították a mércét.

Nagyjából az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően szervezték az ünnepi hetek közművelődési programját. A dóm-ban és a Muzsikálóudvaron megtartott három-három koncertre, valamint az újszegedi könnyűzenei estre, összesen közel ötezeren voltak kíváncsiak, a 21 (zömmel képzőművészeti jellegű) kiállításra több mint 133 ezren — s föltűnő, hogy megkétszereződött a nyári tárlat látogatóinak száma. Míg tavaly 6531 nézőt regisztráltak, idén 14 ezret! A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításait 27 ezren tekintették meg, s ugyanennyien Szentirmai Zoltán szobrait, de a szegedi műgyűjtők anyagára is nyolc és fél ezren voltak kíváncsiak. A szakszervezeti néptáncfesztivál rendkívül hangulatos és színvonalas rendezvényeit 35 ezer 500-an kísérték figyelemmel, az ifjúsági napokon 10 ezer fiatal vett részt a különböző programokon. Az elmúlt évi kínálathoz képest több tudományos konferenciát, előadó-ülést szerveztek, melyeknek egy része még hátra van; a már lezajlottak közül változatlan népszerűségnek örvendtek az oktatástechnológia elméletének és gyakorlatának témakörében rendezett *pedagógiai nyári egyetem*, valamint az értelmiségnek a közművelődésben betöltött szerepét elemző *művelődéstudományi nyári egyetem* előadásai. Tizenkét országos, illetve nemzetközi *sportversenyt* bonyolítottak le az ünnepi hetek során, közel 90 ezer érdeklődővel. Legtöbbszörrel is a nemzetközi maratoni versenyre jöttek el, melynek mezőnye az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően ezúttal sem volt olyan rangos, mint szeretnénk: megfontolandó, szerencsésebb időpontban rangosabb mezőny jelenlétére is számíthatnának.

Felkészülten várták az ünnepi heteket a különböző kereskedelmi és vendéglátó egységek. Közülük többen tartoztak, kicsinosítottak, s a vendégforgalom zavartalan lebonyolítására társadalmi ellenőrköt ügyeltek folyamatosan, különösképpen arra, hogy az éttermek, bisztrók, presszó megfellelnek-e az osztálybásorolás követelményeinek: A leendő könyvtár-épület helyén megkezdett munkálatok miatt idén nem állíthatták föl a dóm téri sörkert pavilonjait, ennek dacára a megyei vendéglátó vállalat szabadtéri forgalma alig maradt a tavalyi alatt, mivel a Rerrich Béla téri büfésor idén is rekordot javított.

N. I.



Veda

Neve: Margarita Trajanova. A többi — mondja el ő maga:

— Szófiában végeztem a balettközlő, jelenleg az Állami Akadémiai Opera és Balettszínház tagja vagyok. Leningrádban is tanultam, az orosz iskola rengeteget adott. Többnyire főszerepeket táncoltam. A szófiai Arabesk balettszínház primadonnájaként különösen sokszor fordultam meg külföldön, többek között Mexikóban, Kubában, Kínában is jártam. Főleg olaszországi szerződéseket vállaltam, a szegedi előadások kedvéért is olasz turnémat szakítottam meg, a szabadtéri után azonnal utazom vissza, s a Carmenben, a Hattyúk tavában és egy Mahler-műben fogok táncolni. Egyébként tanulmányaimról még annyit: Belgiumban *Maurice Béjart*-hoz is jártam továbbképzésre, ami pedig az eddigi legnagyobb sikereimmet illeti: a várnai balettkoncertes bronz-, az olasz Vercei-versenyen aranyérmét kaptam.

— A mostani szerepem? Veda — a rossz szellemekkel az örök emberi irigységet és gonoszságot testesíti meg. Tetszik nagyon a darab, a figura pedig negatív volta ellenére kiváló alakításra nyújt alkalmat. A koreográfia szinte teljes egészében modern felfogású, a stilizált-szimbolikus adaptáció, szerepem motívumaiban, kiválóan megmutatkozik. Alapvetően Veda alakjának jellegére, minőségére kell összpontosítanom, hiszen a balett adta sajátosan bolgár atmoszférát, amit remélem, tetszéssel fogad majd a szegedi közönség, elsősorban koncentrált szerepértelmezéssel szeretném megvalósítani. Komoly színészi játékot igénylő feladat: én pedig szeretek az arccommal is játszani, s úgy érzem, a mozgáson felül az erőteljesen megformált karakter illik hozzám. Természetesen mindent követel. Láttam a szegedi szabadtéri színpadot. Itt mindent nagyobbra kell méretezni, alkalmazkodva orientálódva a körülményekhez. Megpróbálom...

D. L.

Bélyegeg, telefonok

A X. országos postáskonferencia rendezvényeinek sorában bélyeg- és távbeszélő-készülékek fejlődését bemutató kiállítás nyílt tegnap, szombaton, az Ifjúsági Házban. A kiállítást dr. Lénárd László, a Szegedi Postaigazgatóság igazgatóhelyettese nyitotta meg.

A Magyar Postán a századfordulótól napjainkig használt, tizenhat, különbözőképpen működő telefontípust a földszinti teremben állították közszemlére. Az érdeklődők megismerkedhettek többek között a díszes, helyi telepelemű, falra szerelhető induktoros készülékkel, mely a századforduló éveiben „teljesített szolgálatot”. Kiállították a Bell-féle telefon állandó mágnessel továbbfejlesztett változatát. Felsorakoztatták a modern készülékek jellegzetes darabjait is, de a bemutató „sztárjai” — a különleges, ma már nosztalgiaival szemlélt formák miatt — a régi telefonok.

Az emeleten megrendezett bélyegkiállítás a filatelistáknak számtalan „csemegével” szolgált. Az 55 táblán felsorakoztatott bélyegeket, lenyomatokat, s egyéb dokumentumokat a Magyar Posta bélyegmúzeumának értékes darabjai, melyek között most fő helyen a Magyar Tanácsköztársaság idején kibocsátott postabélyegeket láthatók. A filatéli érdeklőségek sorából érdemes megemlíteni a Marx, Engels, Dózsa György, Martinovics Ignác, Petőfi Sándor portréjával díszített bélyegeket; melyek az említett arcképekkel a világon elsőként, a Tanácsköztársaság idején jelentek meg.



Somogyi Károlyné felvétele

Régi készülékek a kiállításon